

Každý menší hurikán

Byla sice zima, k nejbližšímu oceánu čtyři sta mil a kmenový meteorolog usnul nudou, ale v roce 1976 se i tak z nebe snesl hurikán a pořádně se do rezervace Spokaneů opřel, takže Victor vypadl z postele i svého posledního zlého snu.

Byl leden a Victorovi bylo devět. Když se to stalo, spal ve svém pokoji v přízemí sociálního baráku. Rodiče nahoře pořádali největší silvestrovský mejdan v dějinách kmene; právě tehdy vítr zesílil a padl první strom.

„Sakra,“ zařval jeden Indián na druhého. „Ty nejseš jen posera, ale ke všemu ještě hnusnej podrazák.“

Oba Indiáni na sebe hulákali přes celou místnost. Jeden byl vysoký a tlustý, druhý malý a svalnatý. Narazily na sebe tlaková výše a níže.

Hudba hrála tak nahlas, že Victor špatně slyšel, co křičí, když hádka přešla ve rvačku. A pak už vůbec nebylo slyšet hlasy, jen hrdelní zvuky, které mohly být nadávkami, ale klidně i zvuky štípaného dřeva. Pak hudba ustala tak náhle, že to Victora vyděsilo.

„Co to má do prdele znamenat?“ zařval Victorův otec. Vyštěkl to rychle a naléhavě. Stěny domu se zatřáslly.

„Adolph a Arnold už jsou zase v sobě,“ řekla Victorova matka. Adolph a Arnold byli její bratři, tedy Victorovi strýčkové. Hádali a rvali se pořád, vlastně od nepaměti.

„Tak jim řekni, ať z mého domu vystřelej,“ zařval zase Victorův otec. Snažil se, aby decibely jeho hlasu odpovídaly napětí, které se v domě vytvořilo.

„Už jsou pryč,“ řekla Victorova matka. „Rvou se na zahradě.“

Victor to zaslechl a běžel k oknu. Viděl strýčky, jak se mlátí tak urputně, že se snad museli mít rádi. Dva cizí lidé by si nikdy tolik ublížit nechtěli. Ale odehrávalo se to za podivného ticha – jako by se Victor díval na televizi se staženým zvukem. Slyšel, jak se hosté nahoře přesunuli k oknům a vyšli i na verandu, aby na rvačku pěkně viděli.

V televizním zpravodajství o jiných hurikánech Victor viděl, jak se nějací blázni na pláži přivazovali ke stromům. Chtěli z první ruky prožít sílu hurikánu, chtěli si to užít jako atrakci na pouti, jenže slabé provazy hurikán urval a ty lidi taky. Někdy vyvrátil i ty stromy a odnesl je i s přivázanými lidmi.

Victor stál u svého okna a díval se, jak jsou strýčkové čím dál zakrvácenější a vyčerpanější. Kalhoty od pyžama si utáhl pevněji. Ruce zaťal v pěsti a obličejem se tlačil na okno.

„Ti dva se zabijou,“ vykřikl někdo z horního okna. Nenašel se nikdo, kdo by nesouhlasil, a nikdo nehnul prstem, aby něco změnil. Svědkové. Všichni byli svědkové, nic víc. Po celá staletí byli Indiáni svědky zločinů ohromných rozměrů. Victorovi strýčkové se dopustili jen výtržnosti, kterou nebude nikdo považovat za nic jiného, ani kdyby snad rvačku jeden z nich nepřežil. Když zabije jeden Indián druhého, velký rozruch to nevyvolá. Takové menší hurikány k Indiánům patří. Nezaslouží si ani vlastní jméno.

Adolph měl nicméně celkem brzy nad Arnoldem navrch a snažil se ho zatlačit do sněhu. Victor se díval, jak jeden strýček tiskne druhého k zemi, viděl na jeho tváři nenávist i lásku, viděl, jak druhý strýček neúčinně máchá rukama.

A najednou bylo po všem.

Adolph Arnolda pustil, dokonce ho postavil na nohy, takže teď oba stáli a dívali se na sebe. Znovu na sebe začali ječet – hloupě a nesrozumitelně. Hlasitost se zvyšovala, jak se z prvního patra přidaly další hlasy. Victor téměř cítil pach potu, whisky a krve.

Všichni odhadovali škody a zvažovali další možnosti. Bude rvačka pokračovat? Bude její intenzita klesat, dokud neskončí každý v jednom koutě, oba vyčerpaní a zahanbení? Dokážou na indiánském středisku spravit zlomený nos a vyvrtnuté kotníky?

To ale nebyla jediná bolest. Victorovi to bylo jasné. Stál u okna a osahával se. Bolely ho nohy a záda, protože celý den sáňkoval, v místě, kde se pár dnů předtím bouchl o dveře, ho bolela hlava. Bolela ho zkažená stolička a v hrudi mu cukalo pocitem prázdna.

Z televize Victor věděl, jak vypadají města, kterými se přehnal hurikán. Domy srovnané se zemí, věci rozeseté po okolí. Vzpomínky sice úplně zničené nebyly, ale už nikdy pak nebyly stejné a napořád zůstaly poškozené. Co je horší? Victor zajímalo, jestli by vzpomínky na jeho osobní hurikány byly lepší, kdyby je mohl změnit. Nebo jestli spíš na všechno zapomíná. Jednou viděl fotografii auta vyzdviženého hurikánem a poponeseného o pět mil dál, kde spadlo na dům. Přesně tak si pamatoval všechno.

Na Štědrý večer, když bylo Victorovi pět, jeho otec plakal, protože neměl na dárky. Ovšemže měli stromeček s ozdobami, nějakou tu kouli z koloniálu, šňůru žároviček a nahoře

proděravělé rodinné fotky, natažené na zubní niti a pověšené na tenkých větvičkách. Ale dárky žádné. Ani jeden.

„Máme se přece navzájem,“ prohlásila Victorova matka, ale bylo jí jasné, že jen tupě cituje staré vánoční filmy, na které se dívali v televizi. Ten výrok nebyl opravdový. Victor pozoroval tátovy ohromné, udýchané slzy. Slzy indiánské.

Představoval si, že by ty otcovy slzy mohly v mrazech, jaké v rezervaci panovaly, zmrznout a při pádu na zem by se roztrhly. Rozlétly by se jako miliony ledových nožiček, každý jiný a nádherný. Každý nebezpečný a nepravdivý.

Victor si představoval, že tátovi pod očima přidržuje krabičku, slzy do ní chytá a drží ji, dokud není plná. Pak by tu škatulku zabalil do kreslených vtipů z nedělních novin a dal ji mámě.

Jen před týdnem stál Victor ve stínu dveří otcova domu a byl svědkem, jak otec otevírá peněženku a kroutí hlavou. Peněženka byla prázdná. Victor viděl, jak ji otec na chvíli vrátil do kapsy, ale pak ji zase vytáhl a otevřel. Pořád byla prázdná. Victor přihlížel, jak otec ten obřad opakuje pořád dokola, jako kdyby to opakování mělo sílu něco změnit. Peněženka ovšem byla prázdná pokaždé.

Během podobných menších bouří se Victorova máma vždycky vytasila se šamanstvím a kouzly. Otevřela příborník a z něčeho usmažila placky. Z tlustých dek vyklepala šátky, ke kterým se nikdo nehlásil. Z Victorových copů vyčesala sny.

V těch snech seděl Victor s rodiči v restauraci Mámina kuchyně ve Spokane a čekali, dokud se nepřežene bouřka. Líják a blesky. Nezaměstnanost a bída. Nejlevnější potraviny. Nečekané záplavy.

„Polívku,“ řekl vždycky Victorův otec. „Dám si pořádněj talíř polívky.“

V těch snech bylo v restauraci vždycky teplo. Z hrací skříňně vždycky hrála nějaká pěkná písnička; Victor ji vlastně neznal, ale určitě pěkná byla. A bylo mu jasné, že je to písnička z mládí jeho rodičů. V těch snech bylo pěkné všechno.

Někdy se to ale zvrhlo ve zlý sen: v Mámině kuchyni neměli polévku, z hrací skříňně se ozývala jediné country hudba a střechou zatékalo. Do rozestavěných kbelíků, hrnců a kastrolů bubnoval déšť; měly zachytit, co se dalo. V těch zlých snech Victor za deště seděl na židli a kapalo mu na hlavu – jedna kapka za druhou.

Ve zlých snech Victora bolelo břicho od hladu. Vlastně se v něm zmítaly veškeré útroby; kroutily se a nakonec spadly. Zemská přitažlivost. K večeri jediné spánek. Vichřice a nestálý barometr.

V jiných zlých snech, tedy v každodenní realitě, Victor pozoroval otce, jak se úplně nalačno napil vodky. Slyšel žuchnutí způsobené menší otravou; rána, maso a krev, nervy a žíly. Možná jako když blesk rozčísne starý strom vedví. Možná jako vodní stěna, něco na způsob tsunami na malé pláži v naší rezervaci. Možná jako Hirošima nebo Nagasaki. Možná jako to všechno dohromady. Možná. Ale když se Victorův otec napil, tak se pořádně nadechl a zavřel oči; protáhl se a narovnal se – krk i záda. Když si tak pořádně přihýbal, vůbec nevypadal jako otazník. Spíš jako vykřičník.

Někdo má déšť rád, ale Victor ho přímo nenáviděl. Opravdu nenáviděl. Mokro. Vlhkost. Nízké mraky a lži. Meteorology. Když pršelo, Victor se každému na setkání omlouval.

„To počasí mě fakt mrzí,“ říkával.

Bratřenci jednou Victora přiměli, aby za deště vylezl na vysoký strom. Kůra byla kluzká, téměř se na ní nedalo udržet, ale Victor lezl dál. Větve déšť většinou zadržely, ale pak vždycky přišel nějaký náhlý příval, který jimi pronikl a tak

ho překvapil, že se málem pustil. Nečekaný déšť jako sliby, jako ujednání. Ale Victor se držel jako klíště.

Victor se bál všeho možného – jeho bujná fantazie vytvořila leccos. Celá léta se bál, že se za deště utopí; takže kdyby se třeba topil v jezeře a otevřel by pusou, aby vykřikl, dostala by se mu do ní navíc i voda padající z oblohy. Někdy si byl prakticky jistý, že spadne z vršku klouzačky nebo houpačky a v tom se za ním objeví vír, který ho vtáhne do země a v té hloubce ho utopí.

A samozřejmě se Victorovi zdálo i o whisky, vodce, tequila, o všech těch tekutinách, které ho polykaly se stejnou lehkostí, s jakou on polykal je. Když mu bylo pět, jeden starý Indián se na powwow utopil v bahnité louži. Prostě jen omdlel a spadl obličejem do vody v rýze po pneumatikách. I v pěti letech Victor chápal, co to znamená a jak to vymezuje prakticky všechno ostatní. Fronty. Tlakové výše a níže. Proudů teplé a spodní. Tragédie.

Když hurikán do rezervace v roce 1976 dorazil, kronikář Victor byl u toho. Kdyby už tehdy existovaly videokamery, určitě by to natočil, ale jeho paměť byla mnohem spolehlivější.

Strýčkové Arnold a Adolph se přestali rvát a vrátili se do domu na tu silvestrovskou oslavu; byli do sebe zavěšení, už si odpustili. Ale bouře, která ten jejich momentální hněv způsobila, ještě nezanikla. Právě naopak: putovala na tom mejdanu od jednoho Indiána k druhému, takže si každý vzpomněl na něco bolestného.

Victorův otec si vzpomněl, jak na jeho otce plivli, když ve Spokane čekali na autobus.

Victorova matka si vzpomněla, jak ji doktor z Indiánské zdravotní služby sterilizoval, jen co porodila Victora.

Na Adolpha a Arnolda dosedly vzpomínky na předchozí rvačky, bouřky, které je neustále pronásledovaly. Když spo-

lu děti vyrůstají v bídě, vytvoří se mezi nimi pouto, kterému se jen tak něco nevyrovná. Totéž pouto ovšem působí spoustu bolesti. Adolph a Arnold si navzájem připomínali dětství: jak si ve společném pokoji schovávali sušenky, aby měli co jíst.

„Schoval jsi ty sušenky?“ zeptal se Adolph svého bratra tolikrát, že tu otázku dodnes šeptal ze spaní.

Ostatní Indiáni na tom mejdanu vzpomínali zase na svoje bolestivé záležitosti. A ta bolest rostla, zvětšovala se. Jedna žena se rozčilila, když se náhodou někoho dotkla. Prognóza byla mizerná. Indiáni dál chlastali, pořád víc a víc, jako by něco tušili. S padesátiprocentní pravděpodobností nastanou přívalové deště, vánice, seismická aktivita. Pak už je ta pravděpodobnost šedesátiprocentní, potom sedmdesáti- a osmdesátiprocentní.

Victor už zase bez hnutí ležel v posteli a díval se, jak se s každým krokem nahoře strop o kousek snižuje. Klesal úměrně s bolestí všech těch Indiánů, až už byl jen kousek nad Victorovým nosem. Chtělo se mu ječet, anebo si namluvit, že je to jen zlý sen, případně hra, co mu vymysleli rodiče, aby snadněji usnul.

Hlasy se shora ozývaly stále hlasitěji, zhmotňovaly se a zaplňovaly prostor, takže mejdan nakonec pohltil Victorův pokoj i celý dům. A pak Victor vylezl z postele a vydal se hledat rodiče.

„Hej hej, synovečku,“ halekal Adolph, když v koutě zahlédl osamělého Victora.

„Ahoj, strejčku,“ řekl Victor a objal ho. Z toho zápachu se mu skoro udělalo špatně: alkohol a pot, cigarety a všemožné prohry.

„Kde je táta?“ zeptal se Victor.

„Támhle,“ řekl Adolph a máchl rukou někam ke kuchyni. Dům to byl celkem malý, ale bylo v něm tolik lidí a emocí vy-

plňujících prostor mezi nimi, že se pro malého Victora stal hotovým bludištěm. Vydával se různými směry, ale na otce či matku pořád nemohl narazit.

„Kde jsou?“ zeptal se tety Nezzy.

„Kdo?“ zeptala se.

„Máma s tátou,“ řekl Victor, a Nezzy ukázala směrem k ložnici. Victor se prodíral davem a štválo ho, že brečí. Nešťvaly ho strach a bolest, které ten pláč způsobily. Vlastně s tím počítal. Rozčiloval ho ten pocit, když mu tekly po tvářích, bradě, když mu po kůži tekly dolů. Victor brečel, dokud rodiče ne našel; byli sami, spali ve vlastní posteli v zadní ložnici.

Victor si vlezl mezi ně. Máma i táta chrápali jako opilci, spíš to vypadalo, že se zadusí. V ložnici byla zima, ale oba se potili; Victora napadlo, že se opije jen tím, jak se z nich vypařuje alkohol, že třeba snáz usne. Dal pusu mámě na krk: chuť soli a whisky. Pak dal tátovi pusou na předloktí: chuť laciného piva a kouře.

Victor pevně zavřel oči. Pomodlil se – pro případ, že by rodiče ohledně Boha neměli celá ta léta pravdu. Celé hodiny poslouchal každý menší hurikán, který se zrodil z hurikánu velkého, co na rezervaci dolehl.

Té noci si teta Nezzy zlomila ruku, když ji jedna Indiánka – neví se která – strčila ze schodů. Eugene Boyd zničil dveře: hrál uvnitř košíkovou. Lester Troska usnul na sporáku a někdo zapnul plotýnky na maximum. James Hodně koní seděl v koutě a vyprávěl tolik mizerných vtipů, že ho tři nebo čtyři Indiáni popadli a vyhodili ho dveřmi na snůh.

„Co musíš udělat, aby sto Indiánů vykřiklo *do prdele*?“ řekl James Hodně koní, když seděl v závěji před domem.

„Stačí říct *bingo*,“ odpověděl si James Hodně koní, protože nikdo z přítomných nic neříkal.

James ve sněhu moc dlouho sám nebyl. Po chvíli k němu přibyli i Seymour a Lester. Seymoura vyhodili, protože flir-

toval se všemi ženami. A Lester si tam chladil popáleniny. A po čase se na zahradu přesunuli všichni – tancovali ve sněhu, souložili ve sněhu, rvali se ve sněhu.

Victor ležel mezi svými rodiči, opilými rodiči, kterým se nic nezdálo, mezi mámou a tátou. Olízl si ukazováček a zdvihl ho, aby zkontroloval vítr. Rychlost. Směr. Přicházel spánek. Lidé venku jako by byli nesmírně daleko, lidé podivní a vymyšlení. Pocity najednou ochabovaly, napětí se vytrácelo. Victor položil jednu ruku na břicho mámě, druhou tátovi. V obou bylo dost hladu, pohybu, zeměpisu i dějin, tolik od všeho, aby to zničilo celou rezervaci a zanechalo jenom sem tam nějaké trosky a rozmlácený nábytek.

Ale už to skončilo. Victor zavřel oči a usnul. Bylo po všem. Hurikán, jenž se na něj roku 1976 sesypal z oblohy, byl pryč ještě před rozbřeskem a Indiáni, kteří vždycky všechno přežijí, se sešli, aby spočítali padlé.